

Omgevingsdienst NL

Jaarverslag 2024

22 mei 2025

omgevingsdienst.nl

Een bewogen jaar

In dit jaarverslag van de vereniging van directeuren van omgevingsdiensten, blikken de vijf bestuurders terug op 2024. Het was een jaar van vele ontwikkelingen met elk een eigen dynamiek, soms hoge snelheid en soms heel traag. In dit Jaarverslag staan drie vragen centraal: Waar komen we vandaan? Waar gaan we naar toe? Welke stappen zijn in 2024 gezet?

Met een globale omzet van 800 miljoen euro per jaar en 6.500 medewerkers in dienst, zijn de 28 omgevingsdiensten in Nederland samen, als collectief, één van de grotere uitvoeringsorganisaties in het milieudomein. “Vergunningverlening, toezicht, handhaving en milieuadvies (VTHA) is de kern van ons werk”, zegt voorzitter Ruben Vlaander. “En met onze unieke kennis zijn we als omgevingsdiensten steeds vaker ook adviseur van gemeenten en provincies.”

Om de leefomgeving

Het is maart 2021 als oud-minister Jozias van Aartsen zijn bevindingen over het VTH-stelsel (Vergunningverlening, toezicht en handhaving) overhandigt aan de staatssecretaris van milieu. 'Een goed functionerend stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) is essentieel voor het voorkomen van schade aan het milieu', schrijft Van Aartsen. Met dit stelsel zegt de commissie, is het niet best is gesteld.

De commissie Van Aartsen onderzoekt welke mogelijkheden er zijn om het VTH-stelsel te versterken. Het rapport 'Om de leefomgeving' is de weerslag van zijn bevindingen. "De conclusie is niet mals, constateren wij als omgevingsdiensten", aldus Vlaander. "Dat het VTH-stelsel milieu niet goed functioneert, legt bloot hoe we als omgevingsdiensten ons werk moeten doen."

De commissie komt met tien aanbevelingen om het stelsel te verbeteren. Het doel is een effectief, slagvaardig en toekomstbestendig stelsel. De aanbevelingen zijn het bestek voor de verbouwing van het stelsel en de veranderingen, die later in een Interbestuurlijk programma (IBP-VTH) verder worden uitgewerkt.

Vertrekpunten IBP

De opdracht aan de omgevingsdiensten en alle partners in het stelsel is te komen tot robuuste diensten. Diensten die een betere kwaliteit leveren, maar bijvoorbeeld ook meer prioriteit, capaciteit en inzet geven aan strafrechtelijke handhaving en vervolging. Ook dat alle 28 alle basistakenpakket hebben gekregen, voldoende gefinancierd worden, verplicht investeren in data, informatie, innovatie en kennis, en zorgen voor gelijk speelveld voor bedrijven. In de uitvoering is onafhankelijkheid een belangrijk thema. "De conclusies van Van Aartsen vielen niet mee", zegt Vlaander. "Het was een wake up call die we goed hebben doordacht en opgepakt. We zijn gemotiveerd mee gaan bouwen aan een sterker VTH-stelsel."

Een Interbestuurlijk Programma voor de versterking VTH (IBP-VTH) is een logische opvolger van de kritische rapporten Van Aartsen en Algemene Rekenkamer. De provincies (IPO), gemeenten (VNG), Omgevingsdiensten (ODNL) en de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en Justitie en Veiligheid (J en V) worden om tafel gezet en krijgen de opdracht om mee te denken en mee te bewegen. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

(I en W) is de opdrachtgever en eindverantwoordelijke, samen met de partners, voor de resultaten van het IBP.

Ruben Vlaander
(voorzitter, directeur
Omgevingsdienst Regio Arnhem)

'We hebben als bestuur met de leden grote stappen gezet naar een professionele organisatie. Ik zie dat we de urgentie ervaren om te veranderen na de kritische rapporten van Van Aartsen en de Algemene Rekenkamer. We omarmen als omgevingsdiensten de criteria die voortkomen uit het IBP. De samenwerking met het ministerie is constructief. We zijn samen op weg gegaan, in een turbulent en bewogen jaar, naar een krachtige vereniging van omgevingsdiensten en zijn onderdeel van de oplossing. De vrijblijvendheid is er af.'

Geen Haags programma

Het IBP wordt geen 'Haags programma', maar richt zich op de uitvoeringspraktijk. "We hebben een beroep gedaan op de professionals binnen onze organisaties om hun visie en ervaringen in te brengen. Zij weten per slot van rekening wat in de praktijk wringt en beter kan", zegt penningmeester Jan Lenssen. "We zijn veel zelfbewuster in dit programma gestapt. Onze ervaringen wilden we op tafel hebben, om vervolgens de noodzakelijke besluiten te kunnen nemen."

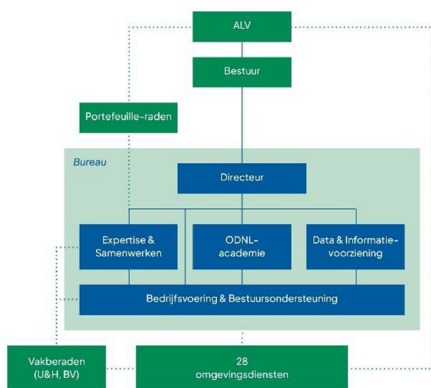
Jan Lenssen
(penningmeester, directeur
Omgevingsdienst Brabant Noord)

Alle betrokken partijen leveren menskracht. Zij werken in projecten, programma's, klank- en stuurgroepen samen in zes pijlers:

1. Robuuste omgevingsdiensten en financiering;
2. Bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving en vervolging;
3. Data & informatievoorziening VTH;
4. Kennisinfrastructuur en arbeidsmarkt;
5. Onafhankelijke uitvoering van toezicht en handhaving;
6. Monitoring kwaliteit milieutoezicht.

De versterking van het VTH-stelsel is complex en veelomvattend. "Dat doe je niet op een achter namiddag. We hebben menskracht, creativiteit, werklust en enthousiasme geleverd om van het IBP een succes te maken", zegt Lenssen. "We lieten ons in het verleden misschien te vaak sturen en leiden door anderen. We tonen nu veel meer leiderschap. Er zijn collega's op gestaan en die hebben hun nek uitgestoken."

'Het was lang kabbelen en de kerk in het midden houden. In 2024 hebben we het bed opgeschud. Na de kritiek van Van Aartsen zijn er collega's opgestaan en zij tonen leiderschap. 2024 zie ik als een jaar van emancipatie en dat heeft consequenties. We zijn zelfbewuster geworden en nemen standpunten in. Dat is voor anderen soms wennen. En bovenal hebben we een enorme groeispurt meegemaakt.'

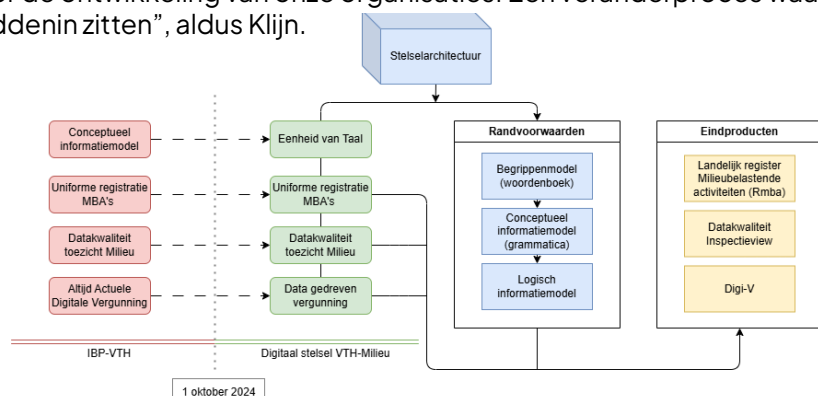
Eindrapport IBP

In september 2024 wordt het eindrapport IBP gepubliceerd en houdt het IBP-programma op te bestaan. Het is nu aan de partners om de voorstellen en afspraken om te zetten naar de dagelijkse uitvoeringspraktijk en daarmee te investeren in verbeteringen van het VTH-stelsel. Het ministerie stelt aan de omgevingsdiensten subsidie beschikbaar om hun acties in het kader van robuustheid uit te voeren.

Data en informatievoorziening

Omgevingsdienst NL krijgt halverwege 2024 verschillende rollen en verantwoordelijkheden. “Wij hebben een prominente rol in het hoofdstuk Data en informatievoorziening gekregen en geambieerd. Dit goed organiseren is van levensbelang voor het stelsel”, zegt Anton Klijn. Hij is binnen het bestuur verantwoordelijk voor deze portefeuille. “Data en informatievoorziening is een brede en complexe portefeuille. In de kern gaat het om uniformering en standaardisering, zodat we elkaar verstaan, ons werk goed kunnen verantwoorden, maar vooral de vraag van de professional in het veld kunnen beantwoorden. We zijn daar in 2024 mee begonnen en voorlopig nog niet klaar.”

Omgevingsdienst NL doet dat niet alleen. “We werken samen met I en W, VNG, IPO en de Unie van waterschappen.” Digitalisering van het VTH-stelsel vraagt een heel andere aansturing en cultuur dan de diensten gewend zijn. “Niet alleen het wiel uit willen vinden, maar over je eigen schaduw heen springen en delen. In mijn ogen is Data & IV een vliegwiel voor de ontwikkeling van onze organisaties. Een veranderproces waar we middenin zitten”, aldus Klijn.

Dit schema geeft de complexiteit weer van de projecten van het programma Data en informatievoorziening.

Anton Klijn
(bestuurslid, directeur
Omgevingsdienst Flevoland Gooi-
en Vechtstreek)

‘Betrouwbare informatie is de sleutel voor een toekomstbestendig stelsel van vergunningen, toezicht en handhaving. De ambities en de stappen die we in 2024 hebben gezet in en met het programma Data en Informatievoorziening zijn het vliegwiel voor de veranderingen die we de komende jaren terug gaan zien. De kennis van onze mensen in het veld is uniek, maar moeten we slimmer, sneller en beter ontsluiten. In de bedrijfsvoering gaan we meer op elkaar lijken.’

Kennisinfrastructuur

Ronald Visser is binnen het bestuur portefeuillehouder voor de opbouw van de kennisinfrastructuur (KIS VTH). “Bedrijfsprocessen en wet- en regelgeving veranderen continu”, zegt Visser. “Van onze mensen in het veld wordt verwacht dat zij deskundig zijn en weten waar ze het over hebben. Zij moeten bedrijven kunnen aanspreken op hun bedrijfsvoering. Kennis van zaken is één, maar de kennis van morgen is misschien wel veel belangrijker. Onze mensen moeten met gezag naleefgedrag stimuleren. Dat werkt als zij weten waar ze het over hebben. Dat voelt een ondernemer”, zegt Visser. “Dat Omgevingsdienst NL het voortouw heeft in de opbouw van Kennisinfrastructuur VTH is niet vreemd, dat is heel logisch.”

Subsidie I en W

In 2024 stelt I en W een subsidie beschikbaar. Met deze subsidietoekenning zijn eind 2024 kennisregisseurs aangesteld die samen met de experts bij de omgevingsdiensten en in netwerken kennis ontwikkelen, verdiepen en delen. “Daarvoor hebben we eind 2024 de opdracht gegeven aan het verenigingsbureau om te werken aan een compleet nieuw kennismanagement systeem”, zegt Visser. “De pilot ZZS waar we

met het RIVM samenwerken is een goed voorbeeld van hoe het kan gaan.”

Academie

De kennisinfrastructuur is ook een samenspel van opleiden en trainen van de medewerkers. “In 2024 hebben we de stap gezet om de opleidingen en trainingen onder te brengen bij de Omgevingsdienst NL academie. De academie was niet nieuw. Zij werkten eerder voor acht diensten”, zegt Steve Kuils. Hij is portefeuillehouder Opleiden en trainen in het bestuur van Omgevingsdienst NL. “We namen in 2024 een belangrijk besluit. Per 1 januari 2025 brengen alle 28 omgevingsdiensten hun opleidingsvraag onder bij de Omgevingsdienst NL academie.”

Omgevingsdienst NL geeft niet zelf trainingen en opleidingen, maar organiseert dat gerenommeerde opleiders en instituten de opleidingen uitvoeren. “De aanbesteding was een grote klus. Ik vind het bewonderenswaardig hoe de mensen van het bureau en de ingehuurd professionals deze prestatie hebben neergezet.” Voor dit moment is de academie alleen voor de 6.500 mensen in dienst van de 28.

Kuils: “Op enig moment zullen we mogelijk de opleidingsvraag van andere inspectiediensten ook onderbrengen bij onze academie. Met de Inspectie Leefomgeving en Transport doen we nu een proef.”

Steve Kuils
(bestuurslid, directeur
Omgevingsdienst Regio Nijmegen)

‘Als ik terugkijk op 2024, dan zie ik dat we als bestuur een team zijn geworden, dat we de financiën van Omgevingsdienst NL op orde hebben, dat de academie nu voor alle 28 diensten de opleidingen en trainingen verzorgt en dat we stappen zetten om met kennisinstituten als NIPV, GGD/GHOR samen te gaan werken. Ik ervaar veel enthousiasme.’

Landelijke campagne

Zoals meer overheden kampen de omgevingsdiensten ook met krapte op de arbeidsmarkt. Oudere medewerkers met veel kennis van de praktijk gaan met pensioen, werven van nieuwe medewerkers kost veel energie. Het ministerie van I en W stelt subsidie beschikbaar voor een landelijke arbeidsmarktcampagne. Een campagne om de naamsbekendheid van de omgevingsdiensten te vergroten en via 'werken-bij-websites' meer kandidaten voor vacatures binnen te halen.

"De campagne is succesvol", zegt voorzitter Vlaander. Er zijn radiocommercials, Abri's op NS-stations, berichten op alle sociale media gepost. "Of we echt meer mensen hebben aan kunnen trekken, is niet één op één te relateren aan de campagne, maar heeft zeker bijgedragen aan de naamsbekendheid en een positief imago. De campagne roept ook intern een stroom aan positiviteit op en dat past bij de ontwikkelingen die we nu doormaken."

Energiebesparing

Alle omgevingsdiensten hebben afgelopen jaren geïnvesteerd in menskracht op het thema energie. Het

landelijke programmateam werkt intensief samen met de energie-specialisten bij de diensten. Er worden kennis en ervaringen gedeeld over energie besparen bij bedrijven en meegedacht over de energietransitie. Het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) is een belangrijke sponsor. "Het programma energie is een voorbeeld van hoe we onder de vlag van de Kennisinstructuur samenwerken", zegt Visser. "Met dit programma dragen de omgevingsdiensten in hun regio bij aan de energietransitie en duurzamer Nederland." Energie past in het rijtje thema's van de Kennisinstructuur: Waterkwaliteit, Zeer zorgwekkende stoffen, Bodem en ondergrond, Circulaire economie en Actuele vraagstukken.

MVO en IBP

Voor penningmeester Lenssen was 2024 een jaar waar de basis op orde is gebracht. Door de groei van de taken van de vereniging gekoppeld aan grotere financieringsstromen, vergt dit een verdere professionalisering van de bedrijfsvoering. "We hebben een planning en controle systematiek geïntroduceerd, een degelijke begroting kunnen opstellen en twee grote programma's financieel kunnen afronden." Het Meerjarenplan Omgevingsveiligheid (MVO) en de activiteiten voor de IBP zijn positief afgesloten.

"We kunnen ons nu voorbereiden op een aanvraag voor een meerjarige subsidie", besluit Lenssen.

Ronanld Visser
(secretaris, directeur
Omgevingsdienst Zuid Holland Zuid)

'In mijn portefeuille zie ik in 2024 vier hoofdpunten. Eén is de kennisinfrastructuur die we nu op kunnen bouwen. Twee is de visitaties die we bij alle 28 diensten hebben uitgevoerd. Bedoeld als kwaliteitsimpuls. De rapporten met wat goed gaat en wat aandacht verdient, zijn via de websites te lezen. Drie is de subsidie die door het ministerie van I en W beschikbaar is gesteld. Dat is erkenning en geeft ons de mogelijkheid om de vereniging te versterken en het bureau op te bouwen. En vier is de aandacht voor het strafrecht. We zijn als Omgevingsdienst NL lid van de Strategische Milieukamer (SMK). Kortom: we hebben de wind in de rug.'

Medewerkers

Het bestuur stelt een directeur aan met de opdracht een bedrijfsplan te maken en het verenigingsbureau op te bouwen. “We gingen van een begroting van 1 miljoen euro op basis van contributie naar 13,8 miljoen in 2024, naar een begroting van 28 miljoen euro voor 2025. Een geweldige groeispurt en schaalsprong”, zegt Lenssen. “Dat doet wat met je vereniging. Dat is emancipatie in een hoge versnelling.” Er worden op de prioriteiten (kennis, data, opleiden) medewerkers aangenomen. Het verenigingsbureau krijgt smool en medewerkers ondersteunen het bestuur, en zetten de toon in tal van landelijke programma’s. “Voorheen werd het werk gedaan door twee mensen die full time vrijgespeeld waren en medewerkers van omgevingsdiensten die voor een project of klus om niet ingehuurd worden. Nu hebben we circa vijftig mensen in dienst”, vertelt Vlaander.

Visitaties

Kennis, kwaliteit en data zijn de sleutelwoorden. De algemene ledenvergadering stemde eerder al in met het voorstel van het bestuur om in drie jaar tijd alle omgevingsdiensten te visiteren. “Het is een van de acties waar we in geloven om aan de hand van goede analyses een kwaliteitsimpuls te geven aan ons werk”, zegt portefeuillehouder Ronald Visser. De eerste visitaties zijn van eind 2022.

Aan de hand van een beproefde methodiek wordt bij de diensten door een commissie van collega’s onder leiding van een onafhankelijke voorzitter, de stand van zaken in beeld gebracht. “We wilden voor alle diensten weten wat de ontwikkelpunten zijn, wat beter kan in de aansturing, interne processen, innovatie en deskundigheidsbevordering. Dat is best spannend als een collega-directeur bij jouw dienst komt kijken en medewerkers interviewt. Toch hebben alle diensten volop meegewerkt en waren zij transparant over wat beter kan”, vertelt Visser. De bevindingen van de 28 visitaties worden transparant gedeeld op de websites.

Over de grens

In 2024 is in opdracht van het ministerie van I en W onderzocht welke rol een of meer omgevingsdiensten kunnen vervullen op de BES-eilanden, Bonaire, St. Eustacius en Saba. “We hebben een delegatie van het eilandbestuur in Nederland ontvangen en we zijn met een kleine groep medewerkers daar geweest. Onze ervaringen en inzichten hebben we gedeeld. Dat waren waardevolle ontmoetingen. Toezicht en handhaving op de eilanden vraagt om een specifieke aanpak. Eén op één overzetten van onze manier van werken is niet mogelijk”, zegt Vlaander. “We gaan een mooie toekomst tegemoet. Maar elke stap en elk besluit in de ontwikkeling van Omgevingsdienst NL heeft een eigen dynamiek en snelheid. Dat hebben we afgelopen jaar ervaren en zal komende jaren waarschijnlijk niet anders zijn. Dat is niet verwonderlijk, een stelsel verbeteren, versterken en op onderdelen vernieuwen, kost tijd.”

jaarverslag 2024